

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОСИЛЕННЯ БЕЗПЕКИ КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Тимошенко Юлія Олександрівна

к.е.н., доцент

Завада Віталій Ярославович

Аспірант

Приватний вищий навчальний заклад

«Європейський університет»

Анотація: У статті розглядається роль цифровізації в посиленні безпеки кредитування підприємств у банківській системі України. Особлива увага приділяється використанню сучасних технологій для покращення процесів кредитного аналізу, скорочення ризиків і підвищення ефективності управлінських рішень. Досліджено вплив цифрових інструментів на зниження рівня шахрайства та забезпечення прозорості в процесах кредитування. Пропонуються рекомендації щодо вдосконалення цифрових платформ для підтримки кредитного ризик-менеджменту.

Ключові слова: цифровізація, кредитування підприємств, банківська система, безпека, технології, ризик-менеджмент, кредитний аналіз.

Цифровізація є важливим інструментом для підвищення безпеки в системі кредитування підприємств, оскільки забезпечує автоматизацію багатьох процесів, покращує точність оцінки ризиків і дозволяє зменшити людський фактор, що є основною причиною помилок у фінансових операціях. Використання сучасних інформаційних технологій виявляється особливо актуальним в умовах постійних змін економічного середовища та інтенсивного розвитку цифрових платформ, які стають основою для цифрових банківських послуг.

Протягом останніх років цифровізація банківської системи України демонструє стрімкий розвиток [1]. Це зумовлено необхідністю адаптації до сучасних технологій, зростанням попиту на дистанційні послуги та спрощенням доступу до фінансових інструментів для населення. Табл. 1 ілюструє ключові показники цифровізації банків України у 2018–2023 роках, відображаючи динаміку таких важливих аспектів, як використання системи BankID, зростання частки безготівкових операцій, впровадження платіжних терміналів, а також розвиток безконтактних і токенизованих платіжних карток. Ці тенденції є важливими індикаторами зміни поведінки споживачів і модернізації банківського сектору [2, с. 55].

Таблиця 1

**Основні показники цифровізації банків України протягом
2018–2023 рр. [3]**

Показники	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Кількість успішних ідентифікацій у системі BankID, млн шт.	0,021	0,3	7,57	30,1	32,8	42,9
Загальна кількість рахунків, тис. од.	147,8	174,6	194,9	219,4	254,5	280,2
З доступом через мережу Інтернет, тис. од.	125,8	149,9	174,7	204,8	245,5	275,8
Отримання готівки, %	55	49,7	44,2	36,7	29,1	22
Безготівкові операції, %	45	50,3	55,8	63,3	70,9	76,6
Торговельні POS-термінали, млн шт.	199,8	232,1	279	333,8	375	388,1
Банкомати, млн шт.	19,4	19,6	18,3	19,5	18,8	15,8
Суб'єкти господарювання, що приймають картки, млн шт.	145,9	173,7	208,7	240,2	326,9	355,9
Кількість відділень банків, шт.	8 509	8 002	7 134	6 685	5 336	5 138
Загальна кількість випущених платіжних карток, млн шт.	59,9	68,9	73,4	89,1	88,24	115,1
Активні платіжні картки	36,9	42,2	40,4	46,3	45,9	52,1
Безконтактні платіжні картки	4	8,6	13,2	20	26,1	30,6
Токенизовані платіжні картки	-	2,5	3,9	6,7	8,3	12,4
Кількість платіжних терміналів на 1 млн населення, тис. шт.	5,2	6	7,1	8,4	9,4	10,0

Згідно з даними, кількість успішних ідентифікацій у системі BankID зросла з 0,021 млн у 2018 році до 42,9 млн у 2023 році, що свідчить про активне використання цього інструменту для безпечної ідентифікації клієнтів. Загальна кількість банківських рахунків також значно збільшилася, особливо тих, що мають доступ через мережу Інтернет: з 125,8 тис. у 2018 році до 275,8 тис. у 2023 році. Важливим є зменшення частки операцій з отриманням готівки (з 55% у 2018 році до 22% у 2023 році) та відповідне збільшення частки безготівкових операцій (з 45% до 76,6%). Це свідчить про перехід до цифрових розрахунків. Кількість торговельних POS-терміналів і суб'єктів господарювання, що

приймають картки, також зросла, що розширює можливості для безготівкових платежів. Разом із тим, спостерігається скорочення кількості банкоматів (з 19,4 млн до 15,8 млн) та банківських відділень (з 8 509 до 5 138), що свідчить про зміну стратегій банків у напрямі оптимізації витрат і переходу до цифрового обслуговування клієнтів. Особливу увагу варто звернути на стрімке зростання випущених платіжних карток, серед яких популярними стали безконтактні та токенизовані картки, що дозволяють швидкі та безпечні розрахунки.

Аналіз основних показників цифровізації банків України протягом 2018-2023 років демонструє значний прогрес у використанні цифрових технологій у фінансовому секторі. Основними драйверами стали зростання популярності безготівкових операцій, розвиток платіжної інфраструктури та впровадження інноваційних платіжних інструментів. Скорочення кількості відділень банків і банкоматів свідчить про зміщення фокусу банків у бік діджиталізації послуг. Ці процеси не лише підвищують ефективність роботи банків, але й сприяють економічному розвитку України, забезпечуючи більшу фінансову інклюзію населення [4]. У майбутньому ключовими напрямками розвитку залишатимуться впровадження нових технологій, підвищення безпеки транзакцій та забезпечення доступності цифрових сервісів для широкого кола споживачів.

Нещодавно, в Україні активно розвиваються цифрові інструменти, що дозволяють банкам швидше аналізувати фінансові показники підприємств, використовувати великі дані для передбачення платоспроможності та оцінки кредитних ризиків. Ці технології також допомагають знижувати витрати на обслуговування клієнтів, дозволяють здійснювати автоматизовані перевірки на шахрайство та гарантують більш високий рівень безпеки фінансових операцій [5, с. 75].

Для посилення безпеки кредитування необхідно впроваджувати новітні рішення на основі блокчейн-технологій, які забезпечують прозорість і неможливість підробки даних. Це дозволяє створювати стійкі системи для

захисту від шахрайства та зменшення кредитних ризиків.

Системи цифрового кредитного моніторингу дозволяють оперативно реагувати на зміни в економічній ситуації підприємств, своєчасно виявляти потенційні ризики та вжити необхідних заходів для мінімізації збитків. Окрім цього, автоматизація кредитних процесів підвищує ефективність управлінських рішень, скорочує час на ухвалення кредитних рішень і знижує рівень помилок, що виникають через людський фактор.

Загалом, цифровізація не тільки сприяє посиленню безпеки кредитування, але й значно покращує доступ до фінансування для підприємств, що в свою чергу позитивно впливає на розвиток національної економіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондаренко Л., Подарин А. Особливості діджитал-трансформації банківського сектору України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-28> (дата звернення: 16.12.2024)
2. Кретов Д. Адаптація досвіду цифровізації зарубіжних банків у банківській системі України. *Науковий збірник «InterConf»*. 2023. № 145. С. 54-57.
3. Платежі та розрахунки. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/drugiy-rik-povnomasshtabnoyi-viyni-obsyagi-bezgotivkovih-rozrahunkiv-zrostayut> (дата звернення: 16.12.2024).
4. Реверчук С., Творидло О. Цифровізація банківського бізнесу: виклики та можливості для державного регулювання. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-45> (дата звернення: 16.12.2024)
5. Ситник Н., Половчак І. Цифровізація та кібербезпека у забезпеченні фінансової безпеки банків в умовах війни. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 4 (89). С. 70-81.